

Briselē, 2026. gada 22. maijā
(OR. en)

9202/26

CULT 71	EMPL 113
AUDIO 70	GENDER 35
CULT HERIT 13	DIGIT 135
EDUC 160	TOUR 26
JEUN 75	MI 465
COMPET 563	ENV 502
SAN 298	PROCIV 96
DISINFO 41	RECH 219
RELEX 648	NDICI 14
FREMP 167	FIN 675
AG 74	

"I/A" PUNKTA PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Kopīga deklarācija "Eiropa kultūrai – kultūra Eiropai" – apstiprināšana

I. IEVADS

1. Komisija 2025. gada 12. novembrī iesniedza Padomei un Eiropas Parlamentam projektu kopīgai deklarācijai "Eiropa kultūrai – kultūra Eiropai" ("kopīgā deklarācija")¹. Šīs deklarācijas mērķis ir nodrošināt pastiprinātu politisko apņēmību kultūrā, ievērojot attiecīgos katras iestādes uzdevumus un kompetenci.

¹ Dok. 15410/25 ADD 2

2. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 1. aprīlī pilnvaroja prezidentvalsti sākt iestāžu diskusijas ar Eiropas Parlamentu un Komisiju, pamatojoties uz dokumenta 7663/26 REV 1 tekstu pēc tam, kad tas bija izskatīts Kultūras jautājumu komitejā 2026. gada 21. janvārī un 2026. gada 17. februārī.
3. Ir notikušas četras iestāžu sanāksmes, lai apspriestu deklarācijas tekstu, trīs tehniskā līmenī (2026. gada 22. aprīlī, 4. maijā un 6. maijā) un viena politiskā līmenī (2026. gada 18. maijā Strasbūrā), sanāksmēs tika panākta provizorisks politiskā vienošanās ar Eiropas Parlamentu un Komisiju. Panāktais kompromiss ir izklāstīts pielikumā.
4. Kopīgā deklarācija tagad būtu jāparaksta Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai.

II. SECINĀJUMS

Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta:

- apstiprināt vienošanos un
- ieteikt Padomei:
 - apstiprināt kopīgo deklarāciju “Eiropa kultūrai – kultūra Eiropai”, kas izklāstīta pielikumā, un
 - pilnvarot prezidentvalsti tās vārdā parakstīt deklarāciju.

Projekts – Kopīga deklarācija

“Eiropa kultūrai – kultūra Eiropai”

Preambula

Tā kā:

- a) Eiropa ir kontinents ar neizmērāmu mākslas, kultūras, radošuma apjomu un bagātīgu kultūras mantojumu un vēsturi. Eiropas kultūras daudzveidība un dzīvīgums, ko veicina tās mākslinieku un kultūras un radošo profesionāļu izcilība, ir būtiski ES vērtībām un identitātei, veicina piederības izjūtu Eiropai un kopīgu Eiropas identitāti un stiprina demokrātiju.
- b) Kultūras un radošās nozares un industrijas ir dinamiskas ekonomikas nozares. Tajās ir ietverti visi izpausmju un apliecinājuma veidi, kas saistīti ar mākslu, kultūru, kultūras mantojumu, kā arī ar audiovizuālo jomu un medijiem. Tās ir stratēģisks resurss Eiropas konkurētspējai un kohēzijai, nodrošinot ekonomikas izaugsmi un pozitīvu papildu ietekmi nozarēs un teritorijās, radot darbvietas kvalificētiem darbiniekiem un veicinot ES radošās un inovatīvās priekšrocības.
- c) Kultūra un kultūras mantojums ir to pamatvērtību pamatā, uz kurām balstās ES – cilvēka cieņas ievērošana, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, tiesiskums un cilvēktiesību ievērošana (LES 2. pants) –, un tie iemieso moto “Vienoti daudzveidībā”. ES vispārējais mērķis kultūras jomā ir respektēt un veicināt savu bagātīgo kultūru un valodu daudzveidību, nodrošināt Eiropas kultūras mantojuma aizsardzību un sekmēšanu un veicināt dalībvalstu sadarbību (LES 3. pants, LESD 167. pants), tādējādi atbalstot dalībvalstu darbības kultūras jomā.

- d) Kultūra un kultūras mantojums ļauj iztēloties vēlamos nākotnes scenārijus un ir ļoti svarīgi mūsu eiropiskajai dzīvesziņai. Tie nodrošina platformu publiskajam dialogam, vieno kopienas, bagātina dzīvi, nodrošina mūsu sabiedrības saliedētību un ir svarīgs ES ārējās darbības virzītājspēks. ES var izmantot savas kultūras vērtības, lai veidotu noturību, veicinātu mieru un demokrātiju un iedvesmotu inovatīvus risinājumus, kas sekmē ilgtspējīgu attīstību.
- e) Kultūra ir stratēģisks resurss, ko ES var izmantot, lai stātos pretī mūsdienu aktuālajai realitātei, piemēram, ģeopolitiskajai un ģeoekonomiskajai spriedzei, globālajai sasilšanai un vides degradācijai, sociālajai un ekonomiskajai nevienlīdzībai, straujām tehnoloģiskām pārmaiņām, demogrāfiskajām pārmaiņām un psihoemocionālās veselības krīzei. Tajā pašā laikā savi pārbaudījumi ir pašām kultūras un radošajām nozarēm un industrijām, tostarp audiovizuālajām industrijām, un tām ir vajadzīgs mērķtiecīgs atbalsts un izlēmīga rīcība.
- f) Šajā deklarācijā ir izklāstīts stratēģisks ilgtermiņa redzējums par to, kā kultūru izvirzīt Eiropas identitātes centrā, pamatojoties arī uz rezultātiem, kas gūti ar ES darba plāniem kultūras jomā. Tajā tiek uzsvērtā kultūras nozīme indivīdiem, kopienām un ES un stiprinātas kultūras tiesības un principi. Tajā ir atzīts, ka kultūras pasākumi, preces un pakalpojumi ir identitātes, vērtību un nozīmju nesēji. Tā arī atkārtoti apstiprina, ka Savienībai visās savās darbībās būtu jāņem vērā kultūras aspekti, jo īpaši, lai respektētu un veicinātu kultūru daudzveidību.
- g) Atzīstot ES atbalsta lomu kultūras jomā, šī deklarācija, kuras iedvesmas avots bija galvenie virzieni, kas izklāstīti Komisijas 2025. gada Eiropas Kultūras kompāsā, apstiprina Eiropas Parlamenta, Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Komisijas kopīgās politiskās apņemšanās un pienākumus – to attiecīgajās kompetences jomās un pilnīgā saskaņā ar ES tiesību aktiem.

Kopīga deklarācija “Eiropa kultūrai – kultūra Eiropai”

Mūsu mērķis ir veicināt un pozicionēt kultūru gan kā Eiropas vienotības, demokrātijas, daudzveidības, izcilības un konkurētspējas resursu, gan kā labuma guvēju. Tādējādi mēs apņemamies:

- stiprināt to nozīmi, kāda Eiropas Savienībai ir kā globālai kultūras spēkstacijai un dinamiskam jaunrades centram, kurā ikviens var brīvi radīt kultūru, piekļūt kultūrai un mijiedarboties ar to; tās uzdevums ir atbalstīt kultūras tiesības, dot iespējas iedzīvotājiem un radošajiem profesionāļiem;
- nodrošināt, ka kultūra joprojām ir Eiropas sociālekonomiskās un teritoriālās struktūras virzītājspēks, atzīstot kultūras patieso, sabiedrisko, pilsonisko un ekonomisko vērtību un tās transformatīvo potenciālu;
- veicināt pasākumus, lai dotu iespējas, ļautu attīstīties, ieviestu jauninājumus un konkurētu pasaules mērogā;
- atzīt kultūras patieso vērtību un tās kā sabiedriska labuma nozīmi, kas veicina ES noturību un ilgtspējīgu izaugsmi.

Saskaņā ar pausto apņemšanos un četriem galvenajiem Eiropas Kultūras kompasa virzieniem mēs apliecinām, ka esam apņēmušies ievērot turpmāk uzskaitītos Eiropas kultūras politikas principus.

1. **Mākslinieciskās izpausmes brīvība** un brīvība radīt ir kultūras pamati, un tām ir neatsverama nozīme demokrātiskas sabiedrības veicināšanā un Eiropas vērtību saglabāšanā.

Mēs apņemamies:

- aizsargāt mākslinieciskās izpausmes brīvību un ES vērtību ievērošanu kā demokrātijas un pamattiesību stūrakmeni Eiropas Savienībā;
- aizsargāt māksliniekus un kultūras nozares profesionāļus pret cenzūru, iebiedēšanu un nepamatotu iejaukšanos;
- aizsargāt kultūras iestāžu neatkarību.

2. **Kultūras un valodu daudzveidība** ir pamatvērtības, uz kurām balstās ES. Mēs apņemamies:
- atbalstīt, cildināt un saglabāt Eiropas Savienības bagātīgo kultūras un valodu daudzveidību un tās kultūras suverenitāti;
 - veicināt milzīgo Eiropā radīto kultūras darbu un satura daudzveidību, īpaši tiešsaistē, veicināt to pamanāmību un atrodamību visās oficiālajās ES valodās, pilnībā ievērojot valodu daudzveidību.
3. **Piekļuve kultūrai** ir demokrātiskas un iekļaujošas sabiedrības pamatpīlārs. Mēs apņemamies:
- uzlabot visiem, jo īpaši jaunākajām paaudzēm, iekļaujošu piekļuvi kultūrai un kultūras mantojumam, dalību tajā, tās baudīšanu un labumu no tās;
 - īpašu uzmanību pievērst kultūras tiesībām, kas aptver arī to, ka kultūrai var piekļūt neaizsargātas personas, tostarp personas ar invaliditāti, marginalizētas un nelabvēlīgā situācijā esošas personas un cilvēki, kuri dzīvo lauku, attālos vai nepietiekami apkalpotos apvidos, arī teritorijās, kam draud iedzīvotāju skaita samazināšanās vai kas saskaras ar sociālekonomiskiem pārbaudījumiem.
 - pilnveidot un uzlabot kultūras infrastruktūru visā Eiropā, pievēršot uzmanību sociālekonomisko un teritoriālo atšķirību novēršanai un kultūras līdzdalības veicināšanai vietējā līmenī.

4. Ikvienam ir tiesības uz **godīgiem, taisnīgiem, veselīgiem un drošiem darba apstākļiem**, arī māksliniekiem un kultūras profesionāļiem, kas ir mūsu kultūras un radošo nozaru un industriju centrā. Taisnīga atlīdzība un pienācīgi darba apstākļi ir būtiski mākslinieciskajai brīvībai un kultūras daudzveidībai. Mēs apņemamies:

- ievērojot sociālo partneru lomu un autonomiju, veicināt taisnīgu atalgojumu, pienācīgu sociālo aizsardzību, piekļuvi prasmju pilnveides iespējām un mobilitāti visiem māksliniekiem un kultūras nozares profesionāļiem, kā arī atbalstīt viņu tiesības uz koplīguma sarunām un veicināt viņu arodveselību un drošību, ietverot psihoemocionālo veselību;
- veicināt dzimumu līdztiesību kultūras un kultūras mantojuma jomā un aizsargāt mākslinieku un kultūras nozares profesionāļu ar invaliditāti tiesības.

5. **Jauniešiem** ir izšķiroša nozīme Eiropas nākotnes un tās daudzveidīgās kultūras ainavas veidošanā. Mēs apņemamies:

- veicināt jauniešu pārstāvību un līdzdalību kultūras politikas veidošanā, lai palielinātu jauniešu viedokļa uzklauššanu viņiem svarīgu lēmumu pieņemšanas procesos;
- atbalstīt jaunos un topošos māksliniekus, tostarp marginalizētas vai nelabvēlīgā situācijā esošas personas, atzīstot viņu ieguldījumu Eiropas kultūrā un kultūras mantojumā;
- veicināt paaudžu sadarbību un mākslinieku apmaiņu, lai nodrošinātu prasmju, zināšanu un tradīciju nodošanu.

6. Sinerģija starp **kultūru, mākslu un izglītību** ir būtiska nākotnes sabiedrības attīstībai un labklājībai. Mēs apņemamies:
- veicināt mākslas izglītību ikvienam formālajā, neformālajā un ikdienējā izglītībā mūžizglītības ietvaros, tādējādi veicinot ES daudzveidību un noturību;
 - atbalstīt *STEAM* (zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes, māksla un matemātika) pieeju un starpdisciplināru un pārdisciplināru sinerģiju starp kultūru, mākslu, zinātni un tehnoloģijām.
7. Ir pierādījies, ka iesaistīšanās kultūras jomā pozitīvi ietekmē indivīdu un kopienu veselību un labbūtību. Mēs apņemamies:
- ar mūsu politikas palīdzību veicināt pozitīvo ietekmi, kādu uz veselību un labbūtību atstāj kultūra un līdzdalība kultūras jomā;
 - apmainīties ar paraugpraksi un inovatīvām pieejām dažādās nozarēs.
8. Ētiskai, ilgtspējīgai un atbildīgai **mākslīgā intelekta** (MI) sistēmu lietošanai, projektēšanai un pārvaldībai būtu jāveicina cilvēka radošums, izmantojot taisnīgu, cilvēkcentrētu un tiesībās balstītu pieeju. Tai būtu jāievēro kultūras tiesības, pieejamība, iekļautība un kultūras daudzveidība, jāveicina un jāsekmē Eiropas, valsts un vietējā satura atrodamība un pamanāmība, jāveicina konkurētspēja, jānovērš digitālās plaisas un jāveicina digitālā iekļaušana. Mēs apņemamies:
- veicināt cilvēku jaunradi un Eiropas kultūras un valodas digitālo suverenitāti un novērst ētiskos riskus, ko rada aizspriedumi un kultūras homogenizācija;
 - aizsargāt intelektuālā īpašuma tiesības, pievēršoties MI ietekmei uz autoriem un viņu taisnīgai atlīdzībai, vienlaikus izmantojot inovāciju;

- veicināt MI radīta satura pārredzamību, lai atvieglotu cilvēka un MI radīta satura nošķirumu;
- uzraudzīt un mazināt MI ietekmi uz darbvietām, kā arī atbalstīt kultūras un radošās nozares un industrijas, kad tās pielāgojas tehnoloģiskajām pārmaiņām un apgūst digitālās prasmes;
- veicināt MI izmantošanu par instrumentu, kas atbalsta kultūras un radošo nozaru profesionāļus, un dot kultūras un radošajām nozarēm un industrijām iespēju izmantot šo tehnoloģiju piedāvātās iespējas, tādējādi stiprinot Eiropas inovācijas spējas un tehnoloģisko konkurētspēju pasaulē.

9. **Kultūras mantojums** saista mūsu pagātni ar mūsu nākotni. Tas simbolizē vienotību daudzveidībā un ir mūsu identitātes, demokrātijas un noturības stūrakmens. Mēs apņemamies:

- saglabāt, aizsargāt un popularizēt bagātīgo Eiropas dabas un kultūras mantojumu, gan materiālo, gan nemateriālo, vienlaikus izmantojot digitālās tehnoloģijas, lai veicinātu tā saglabāšanu, piekļuvi tam un inovāciju;
- uzlabot informētību, pētniecību un spēju veidošanu un datubāzu un digitālo tehnoloģiju izmantošanu un sadarbību, lai stātos pretī nelikumīgas kultūras priekšmetu tirdzniecības un citu ar to saistītu noziegumu draudiem, vienlaikus veicinot sadarbību starp attiecīgajiem profesionāļiem, piemēram, kultūras mantojuma, tiesībsardzības vai muitas nozares speciālistiem, tostarp starptautiskā kontekstā;
- veicināt apmaiņu starp paaudzēm, lai nodrošinātu kultūras mantojuma un vecāko paaudžu zināšanu nodošanu jaunākajām paaudzēm.

10. Kultūra un kultūras mantojums veicina **reģionālo un teritoriālo attīstību, noturību, sociālo kohēziju un konvergenci** starp Eiropas reģioniem. Tie ir jāaizsargā arī krīžu laikā, tostarp pret tādiem riskiem kā klimata pārmaiņu ietekme. Mēs apņemamies:

- sinerģijā ar citām nozarēm izmantot kultūras un kultūras mantojuma potenciālu, lai palielinātu visu teritoriju pievilcību un risinātu teritoriālās problēmas, tostarp, novērstu demogrāfisko lejupslīdi, jo īpaši perifēros, lauku, attālos un nepietiekami apkalpotos apgabalos un ES tālākos reģionus;
- sekmēt ilgtspējīgu kultūrtūrisma, kultūras mantojuma, ainavu un kopienas prakses respektēšanu un veicināt reģionālo un vietējo attīstību;
- izpētīt dažādus veidus, kā kultūru un kultūras mantojumu integrēt sadarbībā krīzsagatavotības jomā, drošības un krīzsagatavotības plānošanā, krīžu un riska pārvaldībā, pēckrīzes atjaunošanas, atveseļošanas un miera veidošanas procesos.

11. Kultūrai, tostarp kultūras mantojumam, ir izšķiroša nozīme **pārejā uz vides ilgtspēju**, jo tā veido vērtības, uzvedību un praksi, kas ir ekoloģiski atbildīgas attīstības pamatā. Mēs apņemamies:

- uzsvērt kultūras nozīmi politikas reakcijā uz ekoloģiskām problēmām, veicinot arhitektūru, dizainu, kultūras mantojuma aizsardzību, ainavu apsaimniekošanu, kas nodrošina kvalitāti, inovāciju, iekļaušanu un izcilību, kā arī mudinot izmantot praktiskus zaļināšanas rīkus un prasmes un ļaujot kultūras un mantojuma nozares darbiniekiem vadīt un mainīt vēstījumus, līdzradot tos ar kopienām.

12. Šīs deklarācijas mērķu īstenošana un pilnīga kultūras transversālās ietekmes izmantošana nozīmē kultūras veicināšanu ES iekšpolitikā un ārpolitikā, kultūras un radošo nozaru un industriju vajadzību izskatīšanu un investīcijas tajās un progresu uzraudzību. Mēs apņemamies:

- atbalstīt kultūras un radošo nozaru un industriju ilgtspēju un saglabāt kultūras mantojumu, tostarp, veicinot dažādus finansējuma veidus un apsverot inovatīvus un alternatīvus finansējuma veidus visos pārvaldības līmeņos;
- nodrošināt efektīvu kultūras integrēšanu attiecīgajās ES stratēģijās, politikā un darbībās un attiecīgajos finansēšanas instrumentos no agrīna izstrādes posma līdz īstenošanai;
- uzlabot Eiropas kultūras darbu apriņķi pāri robežām visā to daudzveidībā;
- uzturēt ciešu un regulāru dialogu ar attiecīgajām ieinteresētajām personām;
- ievērojot attiecīgos parakstītāju pienākumus un pilnvaras, popularizēt šo deklarāciju ES attiecībās ar partnervalstīm un attiecīgajām starptautiskajām organizācijām un veicināt sadarbību daudzpusējos forumos;
- virzīt uz priekšu iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot uzticamu un salīdzināmu kultūras datu pieejamību, lai atbalstītu uz pierādījumiem balstītas kultūras politikas izstrādi;
- pārskatīt progresu jomās, uz kurām attiecas šī deklarācija.
